

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

- 1.1. Ši *Dalyvavimo ir balsavimo politika* (toliau – „Politika“) nustatyto UAB *Artea Asset Management* (toliau – „Bendrovė“ arba „mes“) pagrindinius principus, kuriais vadovaudamasi Bendrovė naudojami balsavimo ir kitomis jos turimų finansinių priemonių suteikiamomis teisėmis.
- 1.2. Politika parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos vertybinių popierių įstatymu, Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatymu ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/828.
- 1.3. Ši Politika papildo *Atsakingo investavimo ir tvarumo rizikos integravimo politiką*.

II. NAUDOJAMOS SĄVOKOS

(kaip tai apibrėžia Europos Sąjungos direktyvose 2009/65/EB, 2009/138/EB, 2011/61/ES, 2013/36/ES, 2014/65/ES, (ES) 2016/97, (ES) 2016/2341 arba deleguotuosiuose aktuose ir techniniuose reguliavimo standartuose, priimtuose pagal minėtus aktus)

- 2.1. **ESG** – aplinkos, socialiniai ir valdymo veiksniai, pagal kuriuos investuotojai gali išanalizuoti ir įvertinti investiciją, kiek ji laikosi tvarumo principų ir kiek pažangi tvarumo srityje.
- 2.2. **Aplinkos veiksniai** – veiksniai, susiję su gamtos pasauliu. Tai apima atsinaujinančių ir neatsinaujinančių išteklių (pvz., vandens, mineralų, ekosistemų, biologinės įvairovės) naudojimą ir sąveiką su jais.
- 2.3. **Socialiniai veiksniai** – veiksniai, kurie daro poveikį žmonių gyvenimui. Tai apima žmogiškojo kapitalo, gyvūnų, vietos bendruomenių ir klientų valdymą.
- 2.4. **Valdymo veiksniai** – veiksniai, kurie (i) apima klausimus, susijusius su šalimis ir (arba) jurisdikcijomis, (ii) yra įprasta verslo praktika, o taip pat (iii) apima platesnės suinteresuotųjų subjektų grupės interesus.

III. TAIKYMO SRITIS

- 3.1. Bendrovė valdo įvairias turto klases (pavyzdžiui, akcijas, obligacijas, pinigus ir pinigų ekvivalentus, alternatyvias investicijas) per skirtingus produktus ir (ar) paslaugas (pavyzdžiui, pensijų fondus, suderintuosius kolektyvinio investavimo subjektus, specialiuosius investicinius fondus (toliau bendrai vadinama – „Fondas (-ai)“)), o taip pat valdydama nuosavų lėšų portfelį. Politikos įgyvendinimas konkrečiame Fonde priklauso nuo turto rūšies, Fondo strategijos, investavimo termino ir įvairių kitų konkrečiam Fondui būdingų ypatumų. Pažymėtina, kad tam tikras Fondas gali taikyti ir kitokias, papildomas priemones, siekiant aktyvaus dalyvavimo ir balsavimo finansinių priemonių emitentų veikloje ir apskritai įsitraukimo procese.

IV. DALYVAVIMO IR BALSAVIMO VEIKLOS TIKSLAI

- 4.1. Pagrindinis dalyvavimo ir balsavimo veiklos tikslas yra savo investicijomis daryti įtaką tiems emitentams, į kurių finansines priemones Bendrovė investuoja, siekdama pagerinti jų tvarumo klausimų valdymą, sumažinti ilgalaikę riziką ir pagerinti ilgalaikius finansinius rezultatus.
- 4.2. Suinteresuotųjų šalių įsitraukimas yra tarsi pokyčio įgyvendinimo procesas, kuomet investuotojai siekia atkreipti subjekto, į kurį investuojama, dėmesį į socialinės atsakomybės svarbą, įgyvendinant gerą bendrovių valdymo praktiką, aplinkos apsaugos srityje, taip pat santykiuose su visuomene bei darbuotojais. Šių tikslų galima siekti įvairiais būdais, tačiau dažniausiai investuotojai to siekia per ilgalaikį ir konstruktyvų dialogą su finansinių priemonių emitentais.
- 4.3. Įgyvendinant Politikos nuostatas, Bendrovė siekia užtikrinti, kad investuotojo teisėmis, kurias suteikia valdomų Fondų turtą sudarančios finansinės priemonės (įmonių akcijos, įmonių obligacijos, valstybių obligacijos, privataus kapitalo fondai ir t.t.) (toliau – „Portfelio investicija“, „Portfelio įmonė“), būtų naudojamos išskirtinai Fondų interesais.

- 4.4. Bendrovė Fondų turtą valdo siekdama geriausių rezultatų ilguoju laikotarpiu. Bendrovė laikosi požiūrio, kad šį tikslą pasiekti padeda gerosios įmonių valdysenos praktikos bei laikymasis socialiai atsakingos ir aplinkai tvarios veiklos principų. Bendrovės požiūriu tokių principų įgyvendinimas Fonde padeda maksimizuoti ilgalaikę vertę investuotojams.
- 4.5. Visais atvejais, naudojantis balsavimo teisėmis Bendrovė užtikrina, kad būtų laikomasi Fondų steigimo dokumentuose įtvirtintų investavimo tikslų ir strategijos bei nustatytų ribojimų.

V. DALYVAVIMO FORMOS IR TURTO KLASĖS DALYVAVIMO FORMOS

- 5.1. Analizuodami finansinės priemonės, į kurią investuojama, emitento veiklą galime identifikuoti veiklos problemas ir padėti ieškoti sprendimų. Siekiame, kad identifikuotų problemų išsakymas Portfelio investicijų emitentams paskatintų dialogą su vadovybe per tiesioginį bendravimą ir tokiu būdu galėtume išsakyti savo poziciją, įsitraukimą ir palaikyti teigiamus pokyčius.
- 5.2. Dalyvavimas ir įsitraukimas yra visos Bendrovės iniciatyva, apimanti visas investavimo sritis: akcijas, obligacijas, privatų kapitalą ir alternatyvias investicijas. Suprasdami, kad vienas visiems tinkantis metodas nėra geriausias būdas spręsti tokius klausimus, vadovaujamės keliomis skirtingomis įsitraukimo formomis.
- 5.3. Įsitraukimo formos:
  - 5.3.1. **Balsavimas.** Visuotiniai akcininkų susirinkimai yra galimybė visiems akcininkams susitikti ir pateikti klausimus Portfelio investicijos emitento vadovybei ir auditoriams. Akcininkų susirinkimo metu taip pat suteikiama galimybė balsuoti dėl susirinkimų darbotvarkės klausimų. Bendrovė laikosi nuomonės, jog yra svarbu dalyvauti akcininkų susirinkimuose, kuriuose sprendžiami svarbūs su verslu susiję klausimai.
  - 5.3.2. **Dialogas.** Dialogas su Portfelio emitentų, įmonių, fondų vadovybe yra mūsų investavimo proceso dalis. Dalyvavimas apima įvairius klausimus, įskaitant strategiją, finansinius rezultatus ir riziką, kapitalo struktūrą, taip pat gali būti susijęs su ESG klausimais. Dalyvavimo strategija yra individualiai nustatoma kiekvienu konkrečiu atveju. Tolimesnių pokalbių metu gali keistis Bendrovės įsitraukimo lygis – nuo paprasto pastabų pateikimo iki atitinkamos finansinės priemonės pašalinimo (t. y. pardavimo) iš atitinkamo Fondo investicijų portfelio.
  - 5.3.3. **Bendravimas su kitais akcininkais ir atitinkamomis Portfelio įmonių, emitentų, fondų, suinteresuotomis šalimis.** Mes palaikome glaudžius ryšius su daugybe investuotojų ir kitomis suinteresuotomis šalimis, siekdami, kad tai mums padėtų rasti geriausius sprendimus dėl mūsų investicijų.
    - 5.3.3.1. Bendradarbiaujame su vietinėmis reguliavimo institucijomis sprendžiant klausimus, kurie gali turėti įtakos Portfelio įmonėms, emitentams, fondams. Tai gali būti atliekama per tiesioginį dialogą, atsakant į viešų konsultacijų užklausas arba kitomis konsultacijų formomis.
    - 5.3.3.2. Dalyvaujame su išorės valdymu susijusiose organizacijose. Mes taip pat galime prisijungti prie kolektyvinių iniciatyvų, siekdami pasinaudoti didesne visų dalyvių bendro akcijų paketo įtaka, kuri gali suteikti pridėtinės vertės sprendžiant konkrečius klausimus. Įvairiais būdais nuolat stebime galimybes prisidėti prie koordinuotų veiksmų įgyvendinimo.
    - 5.3.3.3. Bendrovė gali savo nuožiūra prisijungti prie kitų akcininkų pasiūlytų iniciatyvų arba inicijuoti klausimus, prie kurių gali prisijungti kiti akcininkai. Toks bendradarbiavimas gali apimti koordinavimą, bendrus veiklos susitarimus ir kitas bendradarbiavimo formas. Bendradarbiaujant su kitais akcininkais, visais atvejais turi būti užtikrinama, kad nebūtų pažeistos Politikos nuostatos ir kad būtų siekiama geriausių Fondo interesų.
  - 5.3.4. **Patariamios tarybos, komitetai arba atstovavimas valdyboje.** Kai Fondui priklauso didelė atitinkamos finansinės priemonės nuosavybės dalis (pvz., įmonė, į kurią investuoja pensijų fondas, didelė investicija į rizikos kapitalo fondą), Fondas gali prašyti suteikti galimybę paskirti narį (-ius) į atitinkamo finansinės priemonės emitento patariamąjį organą (tarybą ar komitetą) arba į įmonės, į kurią investuojama, stebėtojų tarybą arba valdybą. Tokiu būdu pasinaudodami savo įtaka per mūsų investiciją mes galime paskatinti atitinkamus pokyčius (ESG ir kitose srityse).
- 5.4. Turto klasės įsitraukimas:
  - 5.4.1. **Biržos vertybiniai popieriai.** Mes tikriname Portfelio įmonių ir kitų investicinių priemonių emitentų politiką, praktiką ir statistiką per įvairias su ESG susijusias sritis, taip pat nustatome riziką keliančias ir tobulintinas sritis. Stebime pokyčius pagal mūsų išsakytas pastabas ir

- pažangą kiekvieno portfelio emitento atžvilgiu, keliame tikslus ir terminus tiems tikslams pasiekti bei pokyčiams įgyvendinti, susisiekiame su atstovais, teikiame pasiūlymus. Akcininkų teisėmis aktyviau pasinaudojame, kai investicijos yra susijusios su investicijomis Baltijos šalyse arba turimi balsai sudaro reikšmingą dalį vertinant bendrą emitento išleistų finansinių priemonių skaičių (paprastai daugiau nei 5 %). Bendrovė taip pat gali dalyvauti kitų Baltijos šalių ir užsienio bendrovių, į kurias investuojama, akcininkų susirinkimuose tais atvejais, kai yra svarstomi esminę įtaką darantys sprendimai. Metines veiklos ataskaitas apie balsavimą akcininkų susirinkimuose galima rasti adresu www.artea.lt.
- 5.4.2. **Įmonių obligacijos.** Pirmenybę dialogui teikiame investicijoms į kotiruojamus akcijų paketus, o ne fiksuotų pajamų investicijas. Tačiau įtakos gali turėti tai, kad skolos vertybinių popierių savininkai procese dalyvauja kartu su nuosavybės vertybinių popierių savininkais (subendriname savo dalyvavimo metodus, susijusius su investicijomis į vieną emitentą, neatsižvelgiant į turto klasės rūšį ar portfelį, kuriame yra atitinkamo emitento išleista finansinė priemonė yra).
- 5.4.3. **Valstybės skola.** Ryšys ir bendradarbiavimas bei poveikis valstybės skolos emitentams yra labai ribotas. Dalyvavimas gali būti vykdomas per kolektyvines iniciatyvas. Konkretūs dialogai ESG temomis su valstybės skolos emitentais vyksta retai. Nors kai kuriuos ESG veiksnius galima objektyviai įvertinti (be atskiro dialogo), kartais tenka gauti daugiau informacijos apie esamų politinių įsipareigojimų vykdymą, ir skatinti siekianti pažangos ESG darbotvarkėje.
- 5.4.4. **Privatus kapitalas.**
- 5.4.4.1. Kaip pagrindinis partneris mes integruojame sisteminę požiūrį nustatant ir sprendžiant esminius ESG klausimus. Tai leidžia mums palaikyti reguliarią bendradarbiavimą su Portfelio įmone sprendžiant tokio pobūdžio klausimus ir sustiprinti poziciją, kuri gali turėti įtakos parduodant investiciją. Dalyvavimą pradedame kartu su savo investiciniais partneriais, (jei taikoma), tiesiogiai bendraudami su investicijų (finansinių priemonių emitentų) vadovybe. Per narystę Portfelio įmonių valdybose ir stebėtojų tarybose galime dalyvauti sprendžiant atitinkamus klausimus, susijusius su ESG. Valdybos ar stebėtojų tarybos posėdžių metu aptariame dalyvavimo veiklos pažangą, peržiūrime terminus, taip pat išteklius ir (arba) paramą, kurios gali prireikti sprendžiant atitinkamus klausimus.
- 5.4.4.2. Kaip ribotos atsakomybės partneris, bendradarbiaujame su pagrindiniais partneriais, siekiant suprasti, kaip jie sprendžia su ESG susijusius klausimus ir kaip atsižvelgia į ESG veiksnius valdydami savo portfelius. Kai kuriais atvejais galime būti patariamojo organo (tarybos ar komiteto) nariai ir tokiu būdu daryti įtaką per vidines diskusijas. Reguliariai stebime savo įsitraukimą valdybos posėdžiuose arba ad hoc susitikimuose su Portfelio įmonių vadovybe arba fondų valdytojais, jei taikoma.
- 5.4.5. **Infrastruktūra, nekilnojamasis turtas ir kitas turtas.** Įprastų klausimų sprendimas, tokių kaip akcininkų balsavimas, renkant tiesioginius investicijų valdytojus, nėra itin aktualūs. Tačiau mes bendradarbiaujame su įvairiomis suinteresuotosiomis šalimis (vietos bendruomene, vyriausybėmis, nuomininkais), aptardami įvairias temas ir klausimus. Fondai yra įsipareigoję aktyviai skatinti gerosios valdysenos ir skaidrumo standartus.
- 5.4.6. **Fondo investicijos.** Stengiamės gauti informacijos iš išorės fondų valdytojų apie jų valdomas investicijas ir įsitraukimą dalyvaujant.

VI. INTERESŲ KONFLIKTAI

- 6.1. Dalyvavimo veikloje gali kilti potencialių ir (ar) realių interesų konfliktų. Šiuo tikslu Bendrovė yra patvirtinusi politiką, kuria siekiama nustatyti priemones ir veiksmus, kurių būtina imtis, siekiant išvengti interesų konfliktų, juos laiku identifikuoti ir tinkamai suvaldyti. Visais atvejais siekiama veikti geriausiai Bendrovės valdomų Fondų interesais. Naujais ir atnaujinta Interesų konfliktų vengimo politikos versija yra skelbiama interneto svetainėje www.artea.lt.

VII. ATSAKOMYBĖ IR ATASKAITŲ TEIKIMAS

- 7.1. Kiekvienas Fondo valdytojas ir Investicinio komiteto nariai yra atsakingi, kad valdant Fondą būtų laikomasi šios Politikos.

- 7.2. Investicinio komiteto nariai ir Fondų valdytojai, atsakingi už tam tikro Fondo valdymą, padedami Bendrovės darbuotojų, yra atsakingi už Politikos įgyvendinimą, priimant Fondų investicinius sprendimus.
- 7.3. Bendrovė ne vėliau kaip per 4 mėnesius nuo finansinių metų pabaigos savo interneto svetainėje paskelbia ataskaitą apie tai, kaip buvo įgyvendintos Politikos nuostatos ir kokių veiksmų buvo imtasi dėl kotiruojamų įmonių akcijų (šioje ataskaitoje neatskleidžiama informacija apie balsus, kurie laikomi nereikšmingais dėl turimų akcijų skaičiaus ar balsavimo dalyko).

VIII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

- 8.1. Politiką tvirtinama ir keičiama Bendrovės valdybos sprendimu.
- 8.2. Už Politikos periodinį Politikos peržiūrėjimą bei atnaujinimą atsakingi Investicijų valdymo skyriaus vadovas ir Rizikų valdymo vadovas.
- 8.3. Aktuali Politikos versija yra skelbiama Bendrovės interneto svetainėje: www.artea.lt.